

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobců: **a) L. B.**, **b) A. B.**, **c) nezl. T. B.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 10. 2004, č. j. 8 Az 225/2003 – 50,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 31. 3. 2004, č. j. 8 Az 225/2003 – 33 zamítl žalobu žalobců podanou proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 10. 2003, č. j. OAM-2191/AŘ-2002, a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Přezkoumávaným rozhodnutím správního orgánu byl zamítnut rozklad a potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky ze dne 5. 11. 2001, č. j. OAM-2120/VL-11-PL6-2000, kterým nebyl žalobcům udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákona o azylu) a současně bylo vysloveno, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu. Městský soud dospěl v odůvodnění rozsudku k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Proti tomuto rozsudku podali včas kasační stížnosti žalobci (dále též jen stěžovatelé) a to z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) až d) s. ř. s. Navrhovali, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc byla vrácena Městskému soudu v Praze k dalšímu

řízení. Současně požádali o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Kasační stížnost podala stěžovatelka L. B. i jménem nezletilé T. a A. B.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 13. 10. 2004, č. j. 8 Az 225/2003 – 50 návrh na ustanovení zástupce žalobkyni zamítl. V odůvodnění usnesení citoval ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s. a konstatoval, že dne 26. 4. 2004 vyzval žalobkyni, aby ve lhůtě dvou týdnů vyplnila formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ a dále zaslala potřebná potvrzení. Vzhledem k tomu, že žalobkyně této výzvě soudu nevyhověla a předložila formulář vyplněný pouze v bodu I. o poměrech osobních a rodinných a ostatních devět bodů potřebných pro posouzení situace žadatele o ustanovení zástupce nevyplnila a potřebná potvrzení nepředložila, nemohl soud posoudit, zda u žalobkyně jsou předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. V další výzvě soudu ze dne 3. 6. 2004, aby soudu sdělila, v čem spočívají náklady spojené s jejím pobytem na území ČR, jak jsou tyto náklady vysoké a z jakých prostředků je hradí a jakým způsobem prostředky k úhradě zmíněných nákladů získává, žalobkyně 21. 6. 2004 sdělila, že položené otázky považuje za neoprávněný zásah do jejího soukromého života. Soud konstatoval, že nemohl posoudit, zda u žalobkyně jsou předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a proto nemohl ani vyhovět žádosti žalobkyně o ustanovení zástupce. Nezbylo proto, než návrh žalobkyně o ustanovení zástupce zamítnout.

Proti tomuto usnesení podala žalobkyně (dále jen stěžovatelka) včas kasační stížnost, v níž uvedla, že s usnesením nesouhlasí, protože v průběhu azylového řízení se změnil několikrát azylový zákon a kvůli špatné znalosti českého jazyka neměla možnost prostudovat tyto změny. Navrhovala, aby usnesení Městského soudu v Praze bylo zrušeno a byl jí ustanoven právní zástupce.

Poté soud předložil Nejvyššímu správnímu soudu spis k rozhodnutí o kasační stížnosti proti rozsudku ze dne 31. 3. 2004.

Nejvyšší správní soud přípisem ze dne 1. 12. 2004 vrátil věc Městskému soudu v Praze bez rozhodnutí o kasační stížnosti s tím, že o kasační stížnosti proti rozsudku zatím nelze rozhodnout, neboť z obsahu spisu plyne, že stěžovatelka rovněž podala kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 10. 2004, č. j. 8 Az 225/2003 – 50, přičemž tato kasační stížnost byla podána včas. Protože jde o kasační stížnost směřující proti usnesení, jímž byl zamítnut návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, konstatoval Nejvyšší správní soud, že bude třeba nejprve rozhodnout o této kasační stížnosti a teprve na způsobu rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o této kasační stížnosti, bude záviset další postup Městského soudu v Praze včetně předložení spisu Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti proti rozsudku ze dne 31. 3. 2004. Nejvyšší správní soud zavázal Městský soud v Praze k tomu, aby vyzval stěžovatelku k doplnění kasační stížnosti ze dne 1. 11. 2004 směřující proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 10. 2004, zejména o sdělení, v čem spatřuje nezákonnost tohoto usnesení ve smyslu § 103 odst. 1 s. ř. s. Dále Nejvyšší správní soud v tomto přípise uved, že spis bude možno předložit po realizaci tohoto pokynu (nebo po marném uplynutí lhůty soudem stanovené) s tím, že v předkládací zprávě bude uvedeno, že je spis předkládán s kasační stížností proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 10. 2004, č. j. 8 Az 225/2003 – 50.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 20. 12. 2004, č. j. 8 Az 225/2003 – 59 vyzval stěžovatelku k doplnění kasační stížnosti podané proti usnesení, jímž jí byl zamítnut návrh

na ustanovení zástupce z řad advokátů, ve smyslu pokynu Nejvyššího správního soudu. Současně stěžovatelku poučil o tom, že pokud nedostatky kasační stížnosti nebudou odstraněny ve lhůtě jednoho měsíce, Nejvyšší správní soud řízení o podaném návrhu odmítne. Stěžovatelka uvedené usnesení obdržela dne 27. 12. 2004, avšak na výzvu soudu ve stanovené lhůtě, ostatně ani později, nereagovala.

Poté byl spis předložen Nejvyššímu správnímu soudu bez předkládací zprávy.

Nejvyšší správní soud přípisem ze dne 11. 8. 2005 vrátil spis Městskému soudu v Praze s tím, že nebyl respektován jeho dřívější pokyn. Uvedl, že bude třeba, a to i s ohledem na rejstřík kasačních stížností vedený u Nejvyššího správního soudu, aby spis byl předložen nejprve s předkládací zprávou, ve které bude uvedeno, že spis je předkládán s kasační stížností směřující proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 10. 2004, č. j. 8 Az 225/2003 – 50.

Dne 13. 9. 2005 byl spis předložen Nejvyššímu správnímu soudu s předkládací zprávou k rozhodnutí o kasační stížnosti stěžovatelky proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 10. 2004, č. j. 8 Az 225/2003 – 50.

Nejvyšší správní soud nejprve předesílá, že dospěl k závěru, že i když stěžovatelka nereagovala na výzvu soudu k doplnění kasační stížnosti, nelze dovodit, že by v řízení nebylo možno pokračovat, a proto kasační stížnost přezkoumal věcně.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení Městského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci zde uplatněného důvodu, přičemž neshledal pochybení ze strany soudu, které by odůvodňovalo Nejvyššímu správnímu soudu se od zásady vázanosti rozsahem kasační stížnosti odchýlit. Dospěl pak k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ačkoliv v kasační stížnosti stěžovatelka výslovně nečiní odkaz na příslušné ustanovení soudního řádu správního stran uvedení důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 s. ř. s., lze z obsahu kasační stížnosti usuzovat, že se nápravy vydaného rozhodnutí dovolává z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., byť jednoduchým způsobem vyjádřeným. Dovolává se totiž toho, že advokáta potřebuje z důvodu změny azylového zákona a špatné znalosti českého jazyka. Z uvedeného lze dovodit, že nesouhlasí s právním posouzením věci soudem v předcházejícím řízení.

V posuzované věci plyne z obsahu spisu, že k žádosti stěžovatelky o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, reagoval Městský soud v Praze podáním ze dne 26. 4. 2004, které obsahovalo výzvu k vyplnění formuláře „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrů“ s tím, že byl současně stěžovatelce zaslán vzor č. 060. Stěžovatelka zaslala dne 14. 5. 2004 potvrzení o svých poměrech, které vyplnila tak, že uvedla pouze skutečnosti týkající se osobních a rodinných poměrů s tím, že není zaměstnána, protože je cizinka. Části potvrzení II., III., IV., V. a VI., které se týkají příjmů různého druhu, pouze proškrtala, stejně tak část VII., která se týkala osobního majetku a v části VIII. uvedla jméno a příjmení manžela.

Městský soud v Praze přípisem ze dne 3. 6. 2004 vyzval stěžovatelku, aby ve lhůtě 10-ti dnů soudu sdělila, v čem spočívají její náklady s pobytem v České republice a z jakých prostředků je hradí. Na tuto výzvu reagovala stěžovatelka podáním, které došlo soudu dne 21. 6. 2004, v němž uvedla, že zasílá prohlášení o výdělkových, majetkových a osobních

poměrech pro ustanovení zástupce. Další položené otázky považovala za neoprávněný zásah do soukromého a rodinného života a tedy za porušení čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Z dalšího potvrzení o poměrech stěžovatelky vyplynulo, že nemá žádné příjmy ani osobní majetek.

Podle § 105 odst. 2 s. ř. s. musí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Podle ustanovení § 35 odst. 7 věty první s. ř. s. navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odst. 2 platí v takovém případě stát.

Podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. věty první, účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků.

V posuzované věci Nejvyšší správní soud především konstatuje, že nedostatek právního zastoupení stěžovatele v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení Městského soudu v Praze, není důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti.

Dále je třeba uvést, že z citace ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s. plyne, že účastníku lze ustanovit usnesením zástupce tehdy, jestliže jsou splněny současně dvě podmínky: 1) je o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, 2) jestliže je to třeba k ochraně jeho zájmů. Jak vyplývá z ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s., je v řízení o kasační stížnosti zastoupení advokátem povinné. Při posuzování zákonné podmínky „je-li to třeba k ochraně jeho práv“ – uvedené v ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., lze jistě dospět k závěru, že ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti bude vždy třeba k ochraně práv stěžovatelů, a stěžovatelce lze přisvědčit potud, pokud se dovolává ustanovení advokáta pro špatnou znalost českého jazyka a složitost úpravy obsažené v azylovém zákoně. Lze tedy uzavřít, že v posuzované věci ochrana práv stěžovatelky vyžadovala ustanovení advokáta, a byla tak splněna jedna z podmínek uvedených v ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s. Současně však nutno konstatovat, že splnění pouze jedné z podmínek uvedených v § 35 odst. 7 s. ř. s., nepostačuje pro závěr o povinnosti soudu ustanovit advokáta v řízení o kasační stížnosti. Je totiž třeba, aby byla zároveň splněna další, v tomto ustanovení uvedená podmínka, tj. že jde o navrhovatele, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků. K tomu, aby mohla být tato podmínka posouzena, je třeba součinnosti účastníka, který musí doložit, že nemá dostatečné prostředky.

Jak vyplývá z výše uvedeného, bylo třeba posoudit, zda Městský soud v Praze postupoval zákonným způsobem při zjišťování předpokladu pro osvobození od soudních poplatků. Především je třeba uvést, že stěžovatelka na výzvy soudu směřující k objasnění jejích osobních a majetkových poměrů vždy reagovala, ovšem z jí poskytnutých informací bylo možno dovodit pouze to, že na území ČR nemá vůbec žádný příjem. Tato skutečnost však nutně vzbuzuje otázku, z čeho stěžovatelka a její dvě děti na území ČR žijí, když stěžovatelka ani její manžel nepracují a nemají žádné příjmy, a nepobírají ani žádné jiné dávky, nemají žádný majetek, přičemž jejich děti jsou narozeny v letech 1987 a 1995.

Za takto zjištěného skutkového stavu pak zřejmě nelze soudu vytýkat, že stěžovatelku vyzval ke sdělení, v čem spočívají její náklady a z jakých prostředků je hradí. Jestliže je povinností soudu zjistit, zda jsou u stěžovatelky předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, pak nelze dovodit, že postup soudu, který se snažil zjistit, z čeho stěžovatelka a její dvě nezletilé děti žijí, když z písemných potvrzení tyto údaje zjistit nebylo možné, je v rozporu s čl. 10 odst. 2 Litiny základních práv a svobod (dále jen Listina), podle něhož má každý právo na ochranu před neoprávněným zásahem do soukromého a rodinného života. Nutno tedy uzavřít, že v řízení o ustanovení zástupce, kde je třeba zjistit, zda u žadatele jsou předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, nelze dotaz směřující ke zjištění životních nákladů a jejich úhrady považovat za postup v rozporu s čl. 10 odst. 2 Listiny. Jestliže tedy stěžovatelka na takový dotaz nereagovala, resp. reagovala s tím, že takový dotaz je v rozporu s čl. 10 odst. 2 Listiny, pak nutno konstatovat, že neposkytla přiměřenou součinnost ke zjištění svých majetkových poměrů, a nebyly tedy dány podmínky pro posouzení předpokladu pro osvobození od soudních poplatků jako jedné z podmínek ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s. Nezbývá tedy než dovodit, že návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti byl zamítnut důvodně.

Výše uvedený závěr pro stěžovatelku tedy znamená, že hodlá-li pokračovat v řízení o kasační stížnosti, podané proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 3. 2004, č. j. 8 Az 225/2003 – 33, bude třeba, aby si advokáta sama zvolila, jak byla ostatně poučena ve výzvě soudu obsažené v usnesení ze dne 13. 10. 2004, č. j. 8 Az 225/2003 – 51.

Nejvyšší správní soud tedy za této situace neshledal kasační stížnost stěžovatelky důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Protože žalovanému v tomto stadiu řízení žádné náklady nevznikly a stěžovatelka nebyla v řízení úspěšná, bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. října 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu